

LATVIJAS REPUBLIKA
DAUGAVPILS PILSĒTAS DOME

Reģ. Nr. 90000077325, K. Valdemāra iela 1, Daugavpils, LV-5401, tālrunis 65404344, 65404365, fakss 65421941
e-pasts: info@daugavpils.lv www.daugavpils.lv

L Ē M U M S

Daugavpili

2018.gada 26.aprīlī

Nr.180
(prot.Nr.9, 7.§)

**Par Daugavpils pilsētas bāriņtiesas
2017.gada pārskata saskaņošanu**

Pamatojoties uz likuma "Par pašvaldībām" 21.panta pirmās daļas 27.punktu, Bāriņtiesu likuma 5.panta ceturto daļu, kas nosaka, ka Bāriņtiesa ne retāk, kā reizi gadā sniedz pašvaldības domei pārskata ziņojumu par savu darbību, ņemot vērā Daugavpils pilsētas domes Sociālo jautājumu komitejas 2018.gada 17.aprīļa sēdes protokolu Nr.8, atklāti balsojot: PAR – 14 (A.Broks, J.Dukšinskis, R.Eigims, A.Elksniņš, A.Gržibovskis, L.Jankovska, R.Joksts, I.Kokina, V.Kononovs, M.Lavrenovs, J.Lāčplēsis, I.Prelatovs, H.Soldatjonoka, A.Zdanovskis), PRET – nav, ATTURAS – nav, **Daugavpils pilsētas dome nolemj:**

Saskaņot Daugavpils pilsētas bāriņtiesas 2017.gada pārskatu.

Pielikumā: Daugavpils pilsētas bāriņtiesas 2017.gada pārskats.

Domes priekšsēdētājs

R.Eigims

Daugavpils pilsētas bāriņtiesas 2017.gada darbības pārskats

Pārskats sagatavots saskaņā ar Bāriņtiesu likuma 5.panta ceturtās daļas prasībām, kas nosaka, ka bāriņtiesa ne retāk kā reizi gadā sniedz pašvaldības domei pārskata ziņojumu par savu darbību. Pārskata ziņojums ir publicējams pašvaldības mājas lapā.

Bāriņtiesa ir novada vai republikas pilsētas pašvaldības izveidota aizbildnības un aizgādības iestāde, kuras kompetence noteikta Bāriņtiesu likuma IV nodaļā.

Risinot jautājumus savas kompetences ietvaros, bāriņtiesa vadās no bērna vai aizgādībā esošas pilngadīgas personas tiesību un interešu prioritāra aizsardzības principa. Īstenojot normatīvajos aktos noteiktos bērna vai aizgādībā esošās personas personisko interešu aizsardzības pasākumus, bāriņtiesa pieņem lēmumus bērna vai aizgādībā esošās personas interesēs, pieprasa vajadzīgo informāciju aizbildnības, aizgādības, adopcijas vai ar aizgādību saistīto jautājumu izlemšanai, veic pienākumus aizbildnības un aizgādības uzraudzībā, iesniedz tiesā prasības pieteikumus bērna vai aizgādībā esošās personas interesēs, sadarbojas ar citām valsts un pašvaldības institūcijām, lai veiktu savus uzdevumus.

Bāriņtiesa lietas izskata bāriņtiesas sēdēs un lēmumus pieņem koleģiāli, izņemot gadījumus, kad, konstatējot apdraudējumu bērnam, bērns atrodas veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos un ir jārīkojas nekavējoties, lai nodrošinātu bērnam drošus apstākļus. Šajos gadījumos bāriņtiesas priekšsēdētāja, bāriņtiesas priekšsēdētājas vietniece vai bāriņtiesas loceklis pieņem vienpersonisku lēmumu par bērna nošķiršanu, aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam, aizbildņa vai audžuģimenes atstādināšanu no pienākumu pildīšanas, un bērnu nogādāšanu drošos apstākļos.

Daugavpils pilsētas bāriņtiesa (turpmāk - bāriņtiesa) ir Daugavpils pilsētas pašvaldības izveidota aizbildnības un aizgādības struktūrvienība, kas prioritāri nodrošina bērna un aizgādībā esošās personas tiesību un tiesisko interešu aizsardzību. Bāriņtiesas sastāvā ir bāriņtiesas priekšsēdētāja, bāriņtiesas priekšsēdētājas vietniece, 9 bāriņtiesas locekļi, lietvedības sekretāre un sešu sekretāre.

2017.gadā novadītas 730 bāriņtiesas sēdes, 2016.gadā - 861 sēde, 2015.gadā - 898 sēdes.

2017.gadā kopējais pieņemto bāriņtiesas lēmumu skaits 634, 2016.gadā - 658 lēmumi, 2015.gadā - 705 lēmumi.

2017.gadā bāriņtiesas lietvedībā aktīvo lietu kopējais skaits 1502, ierosināto lietu skaits 293, 2016.gadā - 1449, ierosināto lietu skaits 281, 2015.gadā - 1440, ierosināto lietu skaits 261.

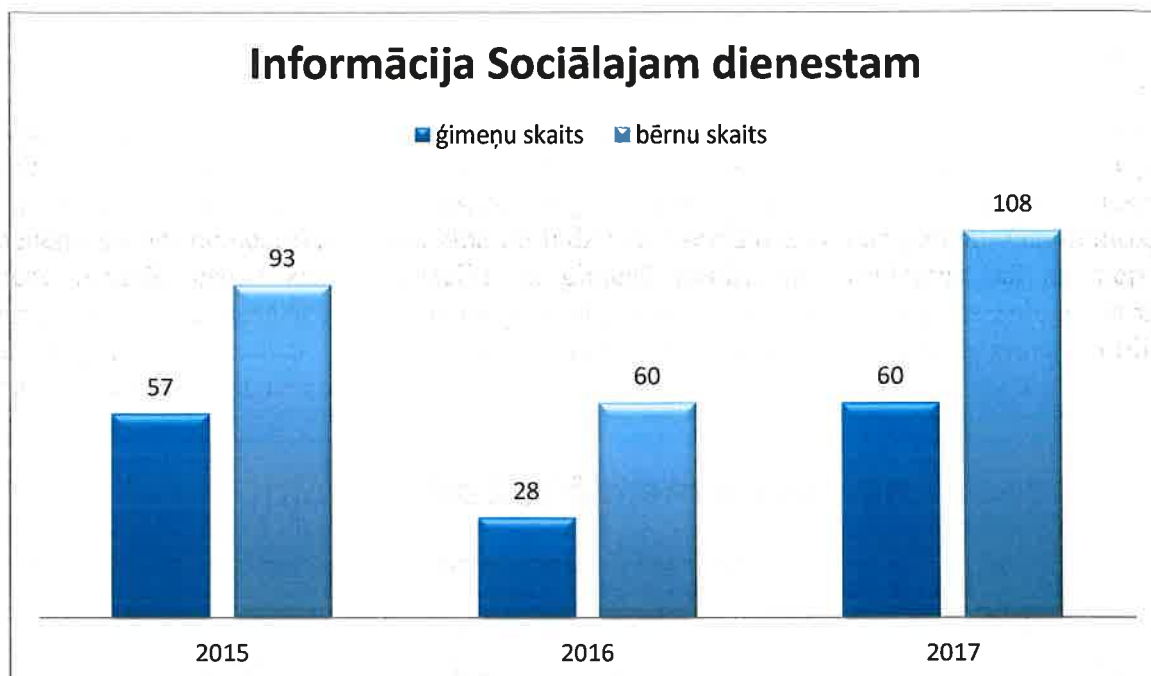
2017.gadā bāriņtiesas darbinieki piedalījās 349 tiesas sēdēs Daugavpilī, Rēzeknē, Preiļos, Tukumā, Rīgā, 2016.gadā - 427 tiesas sēdēs Daugavpils, Rēzeknes un Rīgas tiesās, 2015.gadā - 334.

Pilnveidojot savas zināšanas, bāriņtiesas darbinieki apmeklējuši Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas seminārus un diskusijas, kā arī Latvijas pašvaldību mācību centra u.c. rīkotos seminārus bāriņtiesas kompetences jautājumos.

1. Ģimenes, kurās netiek pietiekami nodrošināta bērna attīstība un audzināšana

Bērnu tiesību aizsardzības likuma 26.panta pirmajā daļā noteikts, ka ģimene ir dabiska bērna attīstības un augšanas vide, un katram bērnam ir neatņemamas tiesības uzaugt ģimenē. Valsts un pašvaldība atbalsta ģimeni un sniedz tai palīdzību.

Bāriņtiesu likuma 17.panta 5.punktā noteikts, ka viens no bāriņtiesas pienākumiem ir informēt pašvaldības sociālo dienestu vai citu atbildīgo institūciju par ģimenēm, kurās netiek pietiekami nodrošināta bērna attīstība un audzināšana un kurām nepieciešama palīdzība. Tie ir gadījumi, kad bāriņtiesa pēc savas iniciatīvas, kā arī citu personu vai institūciju sniegtās informācijas par ģimeni, izvērtē bērna tiesību nodrošinājumu ģimenē, aizbildņa ģimenē un audžuģimenē, konstatē augstus riskus, kas liecina par nepietiekamu bērna attīstības un audzināšanas nodrošinājumu, bet nepastāv normatīvajos aktos noteiktie apstākļi, lai pieņemtu lēmumu par bērna šķiršanu no ģimenes. Šādos gadījumos bāriņtiesa informē sociālo dienestu par ģimenēm, kurām nepieciešama palīdzība un lūdz veikt sociālo darbu ar ģimeni. Gadījumos, kad ģimene neatzīst esošo krīzes situāciju un ģimenē pastāvošās problēmas, kā arī nepiekrīt sadarboties ar lietā iesaistītajām institūcijām vai, neskatoties uz pašvaldības sniegto atbalstu, situācija ģimenē nav uzlabojusies, bāriņtiesa izvērtē bērna turpmākās atrašanās ģimenē atbilstību bērna vislabākajām interesēm.

2017.gadā bāriņtiesa sniedza informāciju Daugavpils pilsētas pašvaldības iestādei „Sociālais dienests” par 60 ģimenēm, kurās aug 108 bērni.

2016.gadā attiecīgā informācija sniegta par 28 ģimenēm, kurās aug 60 bērni, 2015.gadā - par 57 ģimenēm, kurās aug 93 bērni.

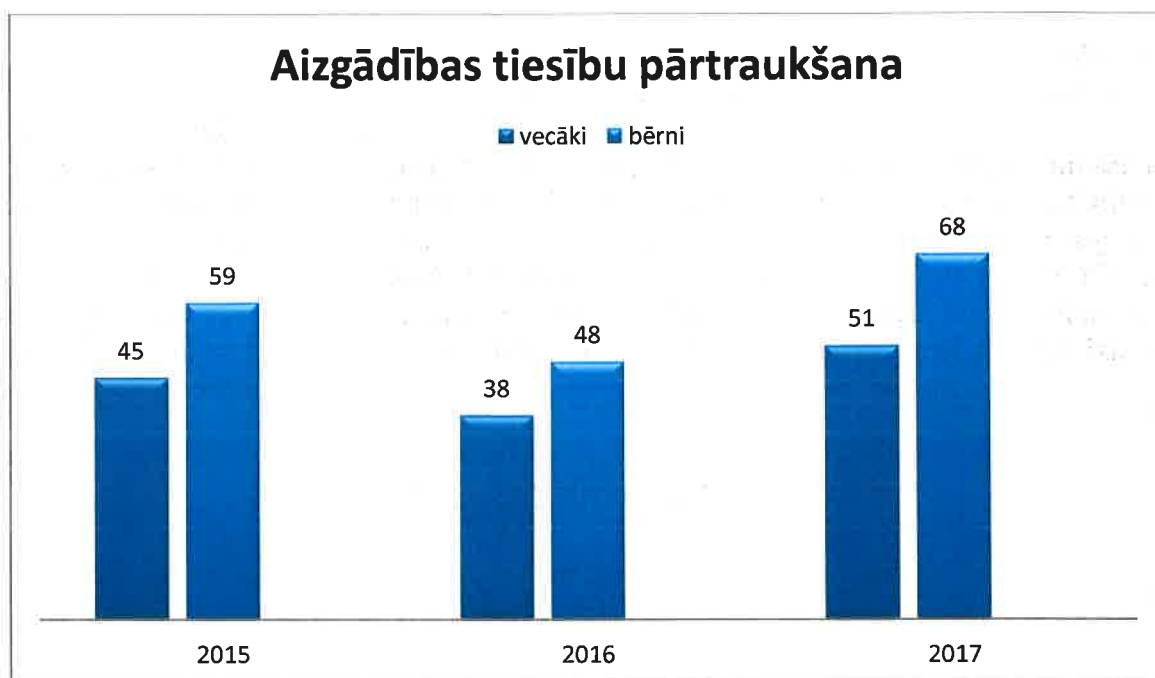
Lai novērstu iespējamus bērnu tiesību pārkāpumus, regulāri tika rīkoti reidi sadarbībā ar Pašvaldības policiju un Valsts policiju.

2. Aizgādības lietas

Saskaņā ar Bāriņtiesu likuma 22. panta 1.¹ daļu bāriņtiesa, ierosinot lietu par aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākiem, veic riska izvērtēšanu, informē vecāku par sekām un uzdod viņam sadarbībā ar sociālo dienestu noteiktā termiņā novērst bērnu attīstībai nelabvēlīgos apstākļus. Tikai tad, ja vecāki šajā termiņā kavējas novērst bērna attīstībai nelabvēlīgos apstākļus un bērna palikšana ģimenē var radīt draudus bērna dzīvībai un veselībai, bāriņtiesa lemj par aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam un bērna šķiršanu no ģimenes.

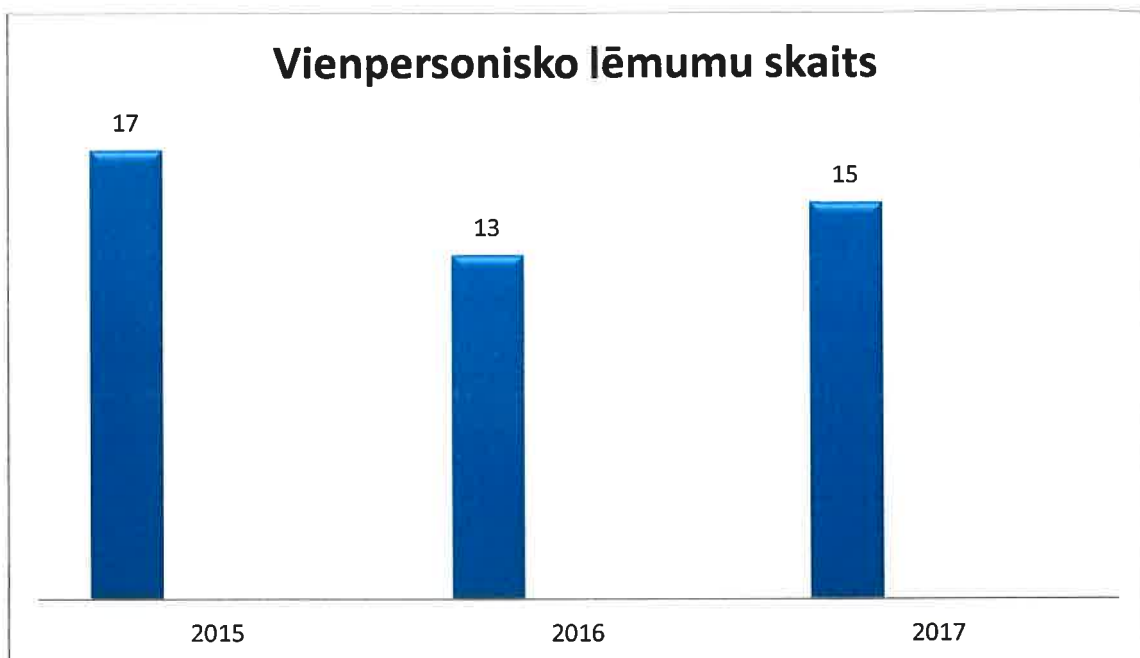
Ja bērna dzīves apstākļu pārbaudē vai citādi atklājas, ka bērns atrodas veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos, kā arī tad, ja bērna turpmākā atrašanās ģimenē var apdraudēt viņa veselību vai dzīvību, bāriņtiesas priekšsēdētājs, bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieks vai bāriņtiesas loceklis vienpersoniski pieņem lēmumu par: bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākiem; bērna izņemšanu no aizbildņa ģimenes un aizbildņa atstādināšanu no pienākumu pildīšanas; bērna izņemšanu no audžuģimenes.

Vienpersoniski lēmumi tiek pieņemti ar mērķi nekavējoties novērst bērna atrašanos veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos, vai apdraudējumu bērna pilnvērtīgai attīstībai, nodrošinot bērna atrašanos drošos apstākļos. Pēc būtības vienpersoniskais lēmums ir pagaidu risinājums, jo nākamo 15 dienu laikā bāriņtiesas pienākumos ietilpst objektīvi un pilnīgi noskaidrot apstākļus par turpmākām vecāka iespējām īstenot bērna aizgādības tiesības vai audžuģimenes un aizbildņa iespējām turpināt pildīt savus pienākumus, un koleģiāli izlemt attiecīgo jautājumu bāriņtiesas sēdē.

2017.gadā ar bāriņtiesas lēmumu aizgādības tiesības pārtrauktas 51 vecākam par 68 bērniem.

2016.gadā ar bāriņtiesas lēmumu aizgādības tiesības tika pārtrauktas 38 vecākiem par 48 bērniem, 2015.gadā - 45 vecākiem par 59 bērniem.

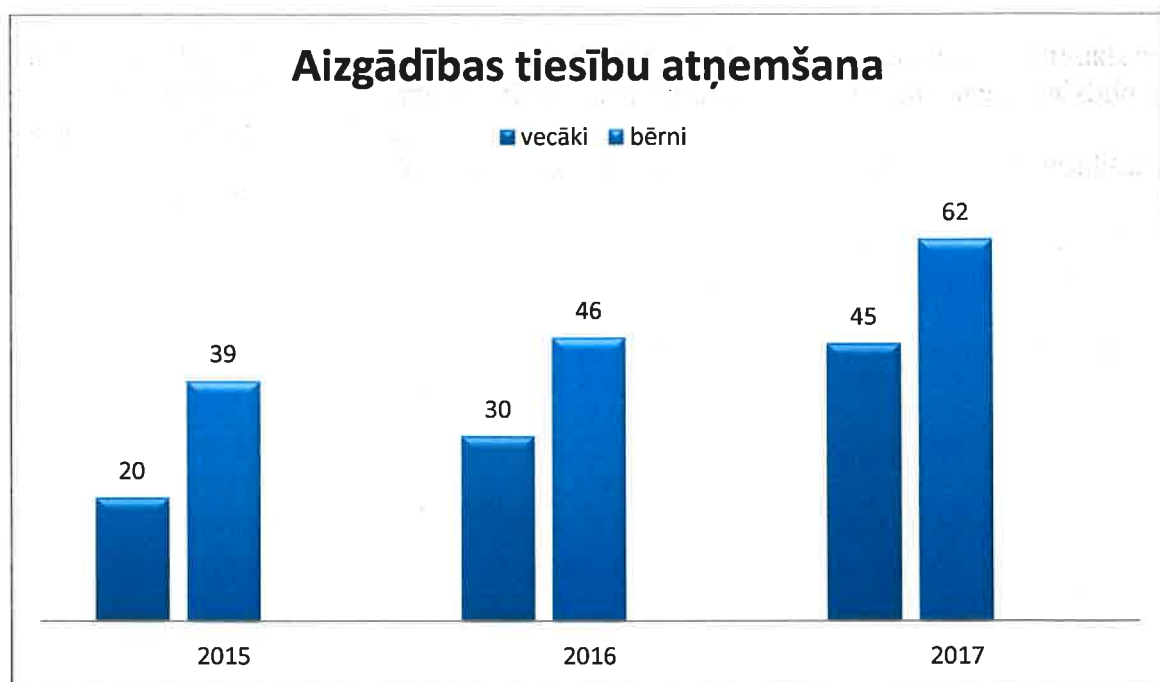

2017.gadā pieņemti 15 vienpersoniskie lēmumi par bērnu aizgādības pārtraukšanu vecākiem un 1 vienpersoniskais lēmums par bērna izņemšanu no aizbildņa ģimenes un aizbildņa atstādināšanu no pienākumu pildīšanas.

2016.gadā tika pieņemti 13 vienpersoniskie lēmumi par bērnu aizgādības pārtraukšanu vecākiem, 2015.gadā - 17.

2015. un 2016.gadā netika pieņemts neviens vienpersoniskais lēmums par bērna izņemšanu no aizbildņa ģimenes un aizbildņa atstādināšanu no pienākumu pildīšanas, bērna izņemšanu no audžuģimenes.

Savukārt, ja nav iespējams gada laikā atjaunot ar bāriņtiesas lēmumu pārtrauktās aizgādības tiesības, par aizgādības tiesību atņemšanu vecākiem lemj tiesa.

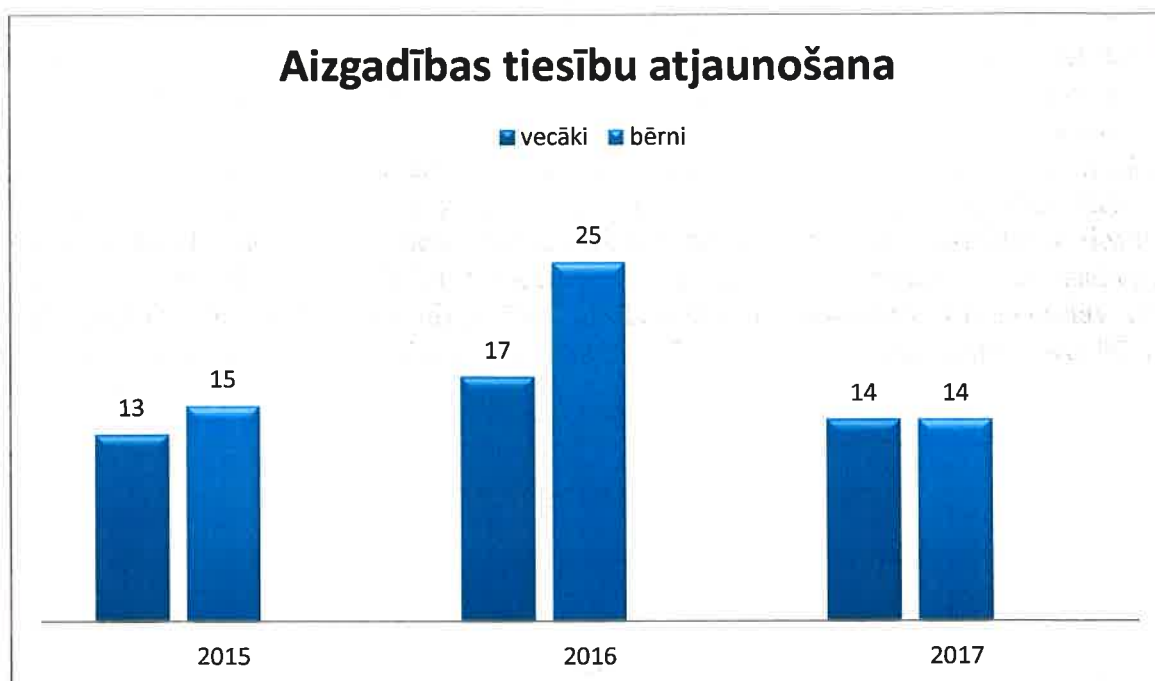

2017.gadā ar tiesas spriedumu 45 vecākiem tika atņemtas aizgādības tiesības par 62 bērniem, 2016.gadā - 30 vecākiem par 46 bērniem, 2015.gadā - 20 vecākiem par 39 bērniem.

Bāriņtiesu likuma 22.panta otrā daļa paredz, ka bāriņtiesa, pieņemot lēmumu par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam, rakstveidā informē viņu par pienākumu sadarboties ar savas dzīvesvietas pašvaldības sociālo dienestu un citām institūcijām un personām, lai sekmētu bērna atgriešanos ģimenē.

Vienlaikus pēc lēmuma pieņemšanas par bērna šķiršanu no ģimenes bāriņtiesas pilnvaru ietvaros ir nekavējoties par pieņemto lēmumu jāinformē bērna vecāku dzīvesvietas sociālais dienests un jālūdz sniegt nepieciešamo palīdzību bērna vecākiem, kā to nosaka Bāriņtiesu likuma 39.panta pirmā daļa un Bērnu tiesību aizsardzības likuma 27.panta piektā daļa. Normatīvie akti paredz, ka bērna ārpusģimenes aprūpes laikā pašvaldība sniedz izglītojošu, sociālu un citu palīdzību bērna vecākiem, lai sekmētu bērna atgriešanos ģimenē. Audžuģimene, aizbildnis un bērnu aprūpes iestāde informē vecākus par bērna attīstību un veicina ģimenes saišu atjaunošanu. Atbilstoši Bērnu tiesību aizsardzības likuma 27.panta piektajā daļā noteiktajam, pašvaldības sociālais dienests kopā ar citām pašvaldības institūcijām, bērna vecākiem un bērna tiesību aizsardzības iestādēm izstrādā ģimenes atbalsta un palīdzības programmu ar nolūku panākt bērna un ģimenes stāvokļa uzlabošanu, īstenojot konkrētus pasākumus, lai bērni varētu atgriezties vecāku aprūpē un turpmāk ģimenē tiktu nodrošināta bērna attīstībai un augšanai labvēlīga vide.

Atbilstoši Bāriņtiesu likumā un Civillikumā noteiktajam, ja bērna aizgādības tiesību pārtraukšanas iemesli ir zuduši, bāriņtiesa lemj par pārtraukto bērna aizgādības tiesību atjaunošanu. Tādējādi, sagatavojot lietu par iespējamu bērna pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanu vecākam, bāriņtiesa primāri pārlicinās, vai nepastāv vairs apstākļi, kas pastāvēja laikā, kad vecākam tika pārtrauktas aizgādības tiesības, kā arī noskaidro, vai nepastāv citi pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanas riski, proti, bāriņtiesa vērtē iespējamo risku bērna drošībai, attīstībai un veselībai.

2017.gadā ar bāriņtiesas lēmumu 14 vecākiem atjaunotas pārtrauktās aizgādības tiesības par 14 bērniem, 2016.gadā - 17 vecākiem par 25 bērniem, 2015.gadā - 13 vecākiem par 15 bērniem.

3. Ārpusģimenes aprūpe

Gadījumos, kad bērns ir palicis bez vecāku gādības (bērna vecāki miruši, ilgstošas slimības dēļ lūguši nodrošināt bērnam ārpusģimenes aprūpi, vecākiem pārtrauktas vai atņemtas aizgādības tiesības), bāriņtiesa lemj par ārpusģimenes aprūpes veida piemērošanu bērnam - aizbildnību, ievietošanu audžuģimenē vai ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā.

Ārpusģimenes aprūpes mērķis, saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 32.pantā noteikto, ir radīt bērnam aizsargātības sajūtu, nodrošināt apstākļus viņa attīstībai un labklājībai. Tādējādi būtiski, lai bāriņtiesa rastu konkrētā bērna vajadzībām atbilstošāko risinājumu, prioritāri nodrošinot ārpusģimenes aprūpi aizbildņa ģimenē, audžuģimenē, un tikai tad, ja tas nav iespējams- institūcijā. Tostarp, lemjot par ārpusģimenes aprūpi bērnam, bāriņtiesai savu pilnvaru ietvaros nepieciešams izskaidrot bērnam iespējamās ārpusģimenes aprūpes veidus un noskaidrot bērna viedokli par viņam piemērotāko ārpusģimenes aprūpes veidu, ja bērns spēj formulēt savu viedokli.

3.1.Aizbildnība

Civillikuma 217.panta pirmā daļa paredz, ka aizbildnību nodibina pār nepilngadīgajiem. Savukārt minētā likuma 222.pantā noteikts, ka bez vecāku aizgādības palikušam bērnam ieceļams aizbildnis. Aizbildnis ir bērna likumiskais pārstāvis, kura pienākums ir primāri nodrošināt bērna tiesību un interešu aizsardzību. Aizbildnis aizvieto savam aizbilstamajam vecākus, atbalsta bērnu, sevišķi gādā par viņa audzināšanu, kā arī pārstāv bērna personiskās un mantiskās intereses.

3.2 Audžuģimene

Audžuģimene ir ģimene vai persona, kas nodrošina aprūpi bērnam, kuram uz laiku vai pastāvīgi atņemta viņa ģimeniskā vide, vai kura interesēs nav pieļaujama palikšana savā ģimenē. Audžuģimenes pienākums ir nodrošināt bērnam viņa vecumam un veselības stāvoklim atbilstošus sadzīves apstākļus un aprūpi (veselības aprūpi, audzināšanu un izglītību). Bērnu audžuģimenē ievieto uz laiku, kamēr bērns var atgriezties savā ģimenē vai, ja tas nav iespējams, līdz bērna adopcijai vai aizbildnības nodibināšanai.

3.3 Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija

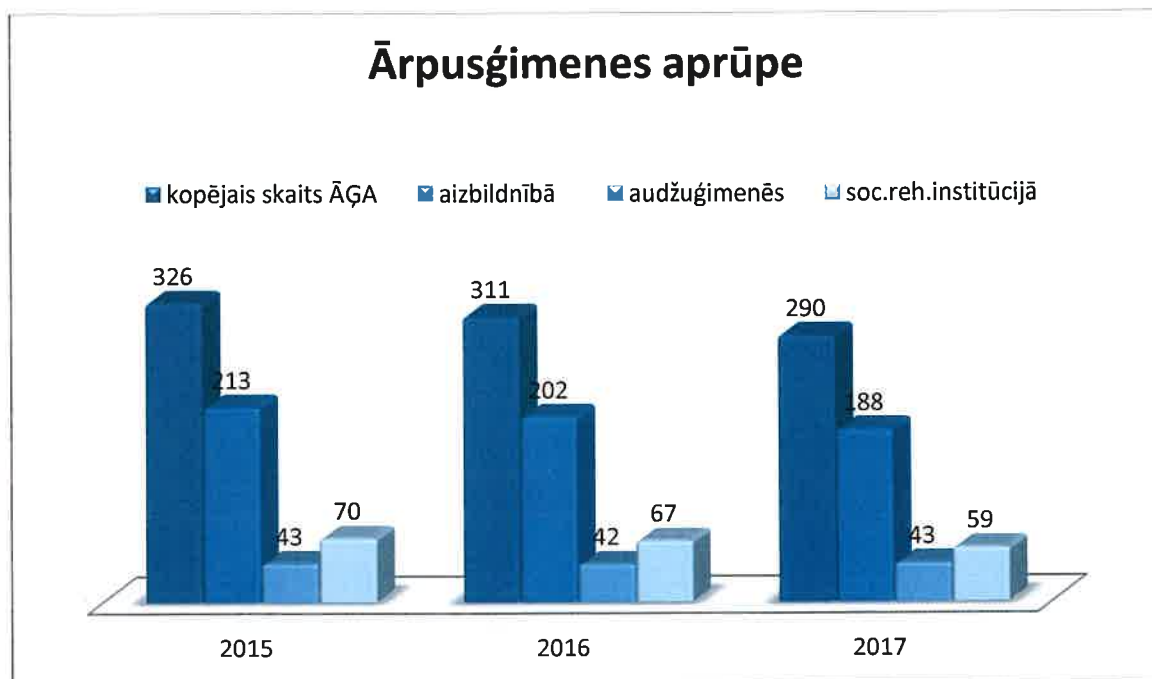
Bāriņtiesu darbību regulējošie normatīvie akti paredz bāriņtiesas kompetenci primāri nodrošināt bērnam iespēju augt pie aizbildņa vai audžuģimenē. Atbilstoši Bāriņtiesu likuma 35.panta pirmajā daļā noteiktajam bāriņtiesa lemj par bāreņa vai bez vecāku gādības palikuša bērna ievietošanu sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā (turpmāk –aprūpes un rehabilitācijas institūcija), ja ārpusģimenes aprūpi bērnam nav iespējams nodrošināt audžuģimenē vai pie aizbildņa.

Bērnu aprūpes un rehabilitācijas institūcijā bērns atrodas līdz brīdim, kad viņam tiek nodrošināta piemērota aprūpe pie aizbildņa vai audžuģimenē. Aprūpe aprūpes un rehabilitācijas institūcijā pieļaujama tad, ja tas atbilst konkrētā bērna vislabākajām interesēm un individuālajām vajadzībām. Visos citos gadījumos bāriņtiesai periodiski jāmeklē iespējas bērna ievietošanai aizbildņa ģimenē vai audžuģimenē. Ne visiem bērniem pastāv iespēja nodrošināt atrašanos ģimeniskā vidē - audžuģimenē vai aizbildnībā. Bāriņtiesas kompetencē ir izvērtēt institucionālās aprūpes pakalpojuma vajadzību individuāli katram konkrētam bērnam atbilstoši bērna individuālajām vajadzībām.

Aprūpes un rehabilitācijas institūcijā ievietota bērna aizbildņa pienākumus pilda šīs institūcijas vadītājs.

2017.gadā kopējais ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu skaits bija 290. Pirmreizēji ārpusģimenes aprūpe tika nodrošināta 72 bērniem.

2016.gadā kopējais ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu skaits bija 311. Pirmreizēji ārpusģimenes aprūpe tika nodrošināta 53 bērniem, 2015.gadā – ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu skaits bija 326, pirmreizēji ārpusģimenes aprūpe tika nodrošināta 56 bērniem.

Aizbildnībā:

2017.gadā aizbildņu ģimenēs dzīvoja 188 bērni - 105 zēni un 83 meitenes. Pirmreizēji aizbildnība tika nodibināta 24 bērniem – 16 zēniem un 8 meitenēm. Aizbildņu kopējais skaits – 156, no tiem vecvecāki - 94, citi bērna radnieki - 31, citas personas - 31.

2016.gadā aizbildņu ģimenēs dzīvoja 202 bērni – 114 zēni un 88 meitenes. Pirmreizēji aizbildnība tika nodibināta 22 bērniem – 8 zēniem un 14 meitenēm. Aizbildņu kopējais skaits – 167, no tiem vecvecāki - 104, citi bērna radnieki - 38, citas personas - 25.

2015.gadā aizbildņu ģimenēs dzīvoja 213 bērni - 123 zēni un 90 meitenes. Pirmreizēji aizbildnība tika nodibināta 26 bērniem – 17 zēniem un 9 meitenēm. Aizbildņu kopējais skaits – 175, no tiem vecvecāki - 113, citi bērna radnieki - 28, citas personas - 34.

Audžuģimenēs:

2017.gadā pašvaldībā darbojās 12 audžuģimenes. 43 bez vecāku gādības palikušie bērni ievietoti audžuģimenēs Daugavpilī, Daugavpils novadā, Ilūkstes novadā, Rēzeknes novadā, Balvu novadā, Madonas novadā, Krāslavas novadā, Vecpiebalgas novadā, Smiltenes novadā. Pirmreizēji audžuģimenēs tika ievietoti pašvaldības 16 bērni – 6 zēni un 10 meitenes.

2016.gadā pašvaldībā darbojās 10 audžuģimenes. 42 bez vecāku gādības palikušie bērni ievietoti audžuģimenēs Daugavpilī, Daugavpils novadā, Ilūkstes novadā, Rēzeknes novadā, Balvu novadā, Madonas novadā, Krāslavas novadā. Pirmreizēji audžuģimenēs tika ievietoti 10 pašvaldības bērni – 4 zēni un 6 meitenes.

2015.gadā pašvaldībā darbojās 10 audžuģimenes. 43 bez vecāku gādības palikušie bērni ievietoti audžuģimenēs Daugavpilī, Daugavpils novadā, Ilūkstes novadā, Rēzeknes novadā,

Balvu novadā, Madonas novadā, Krāslavas novadā. Pirmreizēji audžuģimenēs tika ievietoti 12 pašvaldības bērni – 7 zēni un 5 meitenes.

Sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās:

2017.gadā sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās atradās 59 pašvaldības bērni. Pirmreizēji ievietoti 32 bērni – 18 zēni un 14 meitenes.

2016.gadā Daugavpils pilsētas, Daugavpils novada, Bauskas novada un Rīgas pilsētas aprūpes un rehabilitācijas institūcijās atradās 67 pašvaldības bērni – 46 zēni un 21 meitene. Pirmreizēji aprūpes un rehabilitācijas institūcijā tika ievietoti 21 pašvaldības bērns – 14 zēni un 7 meitenes.

2015.gadā aprūpes un rehabilitācijas institūcijās atradās 70 pašvaldības bērni – 43 zēni un 27 meitenes. Pirmreizēji aprūpes un rehabilitācijas institūcijā tika ievietoti 24 pašvaldības bērni – 13 zēni un 11 meitenes.

No 2015. gada ir iesācies apjomīgs deinstitucionalizācijas (turpmāk-DI) projekts, kuru īsteno Labklājības ministrija kopā ar Latvijas plānošanas reģioniem un pašvaldībām visā Latvijā. Tā ietvaros ar ES fondu finansējuma atbalstu pašvaldības plānots radīt plašu pakalpojumu klāstu, lai bērni, kas šobrīd dzīvo sociālās aprūpes centros, varētu augt ģimeniskā vidē un bērni ar funkcionāliem traucējumiem varētu saņemt sociālo aprūpi un rehabilitāciju savā pašvaldībā.

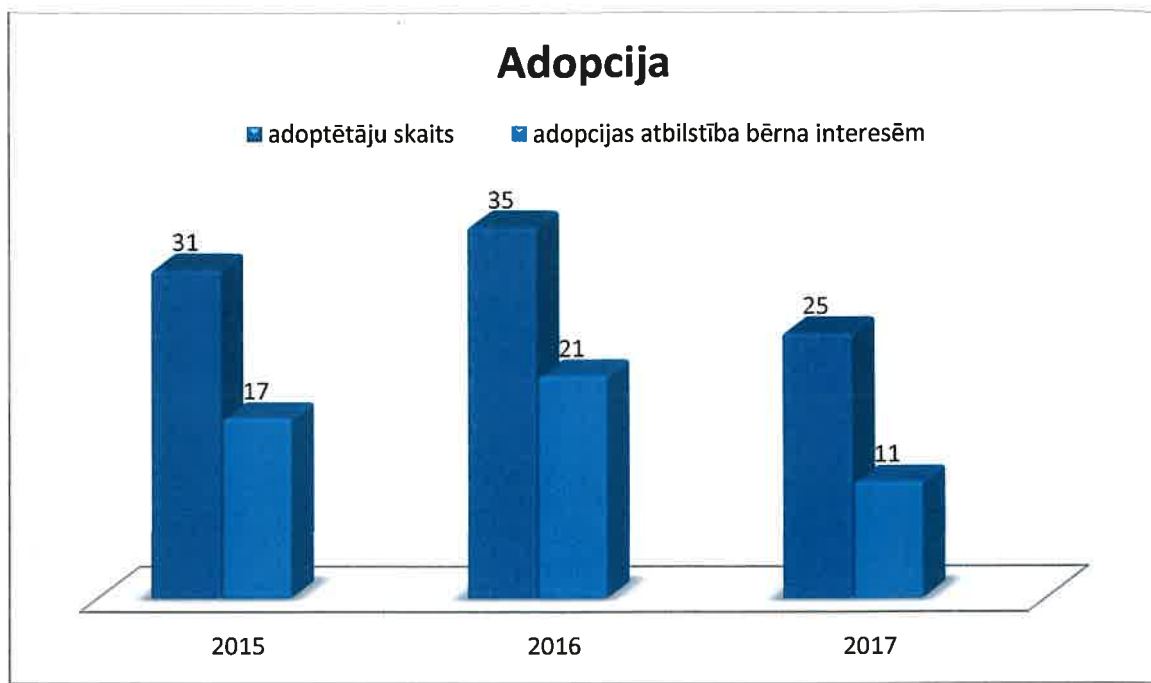
Ģimene ir labākā vide bērna attīstībai. Domājot par bērnu aprūpes veicināšanu ģimenē un ģimeniskā vidē un bērnu labklājības veicināšanu, bāriņtiesas darbinieki apguva Lietuvas pieredzi DI procesa īstenošanā, aktīvi iesaistījās dažādās darba grupās, piedalījās izglītojošos semināros, visiem iesaistītajiem speciālistiem veidojot vienotu izpratni par to, kādu negatīvu iespaidu uz bērnu atstāj ievietošana aprūpe institūcijā, un cik svarīgi bērnam ir augt ģimenē vai tai pietuvinātā vidē.

Bāriņtiesas speciālisti aktīvi sadarbojās ar audžuģimenēm un aizbildņiem, lai novērstu bērnu vecumā no 0 līdz 3 gadiem nonākšanu institūcijās. Tikai četriem bez vecāku gādības palikušajiem bērniem ar īpašām vajadzībām vecumā no 0 līdz 3 gadiem nav izdevies nodrošināt ārpusģimenes aprūpi pie aizbildņa vai audžuģimenē (2016.gadā 16 bērniem).

Bāriņtiesas darbs DI procesa ietvaros ir orientēts uz ģimeniskas, attīstībai un augšanai piemērotas vides nodrošināšanu bāreņiem vai bez vecāku gādības palikušam bērnam.

4. Adopcija

Bērnu tiesību aizsardzības likuma 31.panta pirmajā un otrajā daļā noteikts, ka adopcija tiek atbalstīta, lai bērna attīstībai nodrošinātu ģimenisku vidi. Adopcijas tiesiskos pamatus nosaka Civillikums. Adopcijas kārtību nosaka Ministru kabinets. 11.03.2003. MK noteikumu nr.111 "Adopcijas kārtība" 2.1.apakšpunktā noteikts, ka adopcijas uzdevums ir radīt bez vecāku gādības palikušajiem bērniem apstākļus audzināšanai ģimenē, nodrošinot stabilu un harmonisku dzīves vidi. Saskaņā ar Civillikuma 173.noteikto adoptētais bērns un viņa pēcnācēji attiecībā pret adoptētāju un viņa radniekiem iegūst laulībā dzimuša bērna tiesisko stāvokli kā personiskajās, tā mantiskajās attiecībās.

2017.gadā 25 personas ar bāriņtiesas lēmumu tika atzītas par adoptētājiem. Bāriņtiesa pieņēmusi lēmumu par to, ka adopcija ir bērna interesēs par 11 bērniem – 8 zēniem un 3 meitenēm.

2016.gadā 35 personas ar bāriņtiesas lēmumu tika atzītas par adoptētājiem. Bāriņtiesa pieņēmusi lēmumu par to, ka adopcija ir bērna interesēs par 21 bērnu- 8 zēniem un 13 meitenēm.

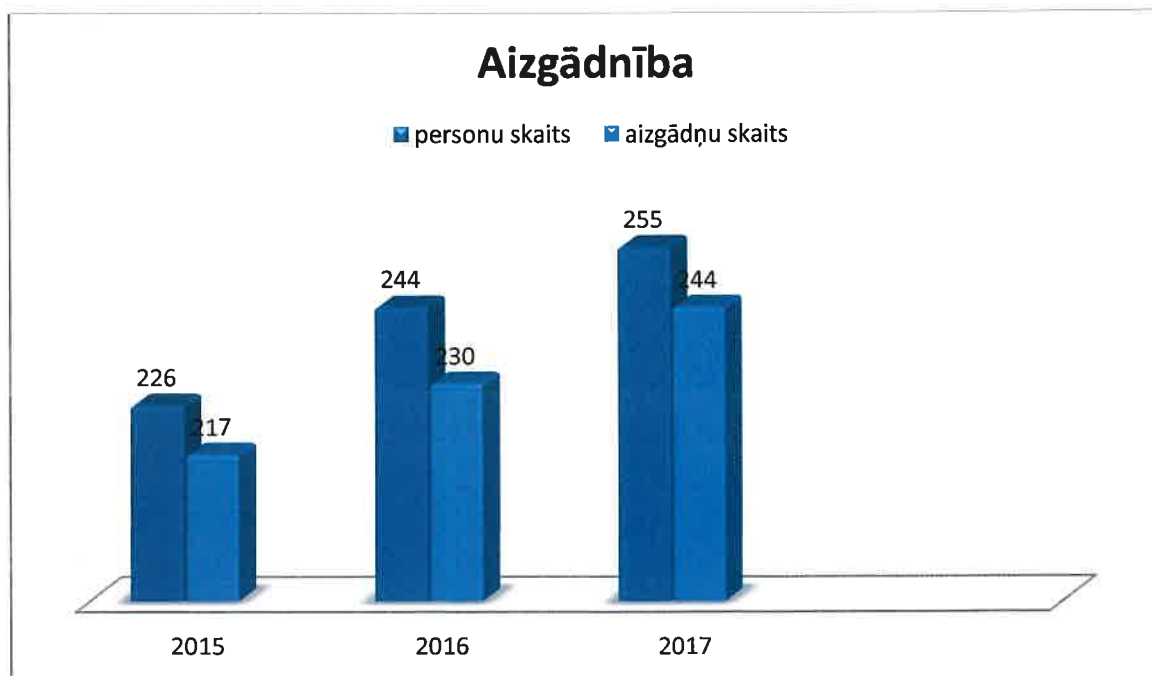
2015.gadā 31 persona ar bāriņtiesas lēmumu tika atzīta par adoptētāju. Bāriņtiesa pieņēmusi lēmumu par to, ka adopcija ir bērna interesēs par 17 bērniem – 6 zēniem un 11 meitenēm.

5. Aizgādība

Aizgādību nodibina pilngadīgai personai, kurai ar tiesas spriedumu ierobežota rīcībspēja. Civillikumā noteikts, ka personas, kurai ir garīga rakstura vai citi veselības traucējumi rīcībspēju var ierobežot, ja tas nepieciešams šīs personas interesēs un ir vienīgais veids, kā tās pasargāt. Aizgādņus pār pilngadīgajiem ieceļ attiecīgā bāriņtiesa. Atbilstoši Bāriņtiesu likumā noteiktajam, bāriņtiesa saskaņā ar notāra taisīto notariālo aktu par aizgādības nodibināšanu mantojumam ieceļ aizgādni mantojumam, lai nodrošinātu mantojuma uzraudzību un apsaimniekošanu.

Bāriņtiesa piedalās lietu izskatīšanā tiesā, iesniedzot pierādījumus, kuriem ir nozīme lietās par rīcībspējas ierobežošanu, pagaidu aizgādības nodibināšanu un rīcībspējas ierobežojumu pārskatīšanu. Pēc sprieduma par rīcībspējas ierobežojuma noteikšanu stāšanās likumīgā spēkā, bāriņtiesa pieņem lēmumu par aizgādņa iecelšanu.

Bāriņtiesa uzrauga aizgādībā esošo tiesību un interešu ievērošanu, pieprasot no aizgādņiem norēķinus, pārbaudot tos, kā arī veicot šo personu dzīves apstākļu pārbaudes.

Aizgādībā esošo personu skaits 2017.gadā bija 255, aizgādņu skaits 244, no tiem 228 radnieki, 16 citas personas. Pirmreizēji aizgādība nodibināta 27 personām.

Aizgādībā esošo personu skaits 2016.gadā bija 244. Aizgādņu skaits 230, no tiem 213 radnieki un 17 citas personas. Pirmreizēji aizgādība nodibināta 28 personām.

Attiecīgi 2015.gadā aizgādībā esošo personu skaits bija 226. Aizgādņu skaits 217 – 193 radnieki un 24 citas personas. Pirmreizēji aizgādība nodibināta 31 personai

Aizgādnis ieceļams ir ne tikai personai, bet arī promesošās vai pazudušās personas mantai, ja tiesa atzinusi, ka pieteikums nodibināt aizgādību ir pamatots un tā atzīst nepieciešamību to nodibināt. Tāpat bāriņtiesa ieceļ aizgādni mantojumam, pamatojoties uz notāra taisīto notariālo aktu par aizgādības nodibināšanu mantojumam.

2017.gadā ar bāriņtiesas lēmumu par aizgādni mantojumam vai prombūtnē esošas personas mantai ieceltas 2 personas, 2016.gadā – 9 personas, 2015.gadā – 5 personas.

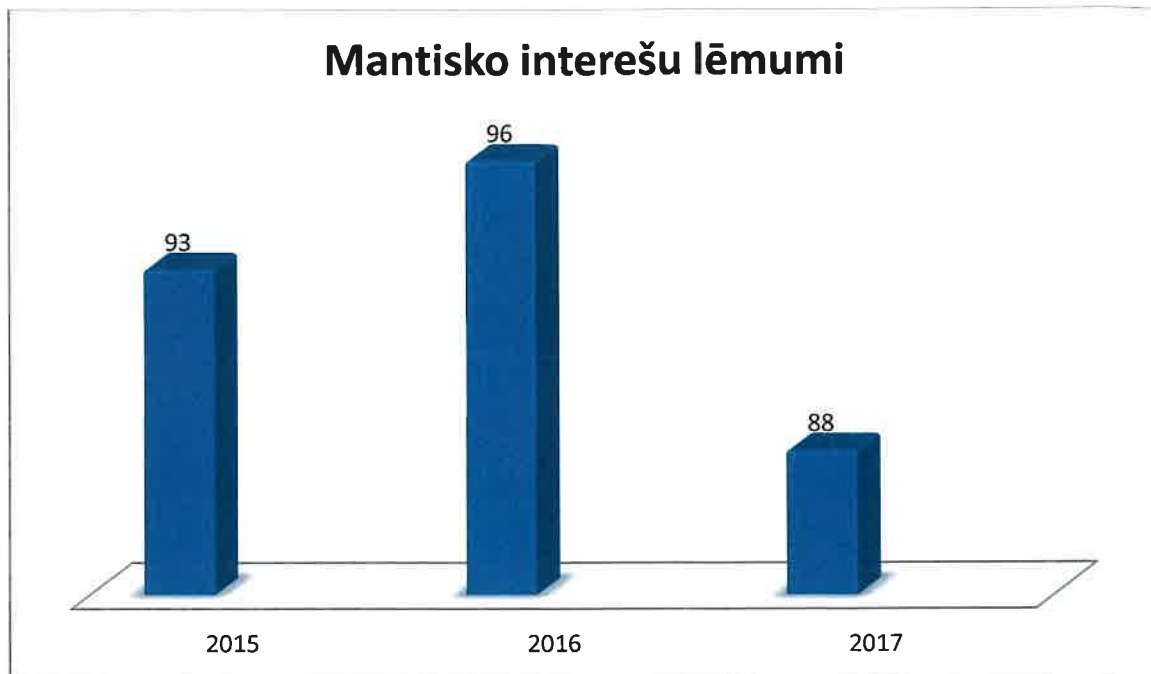
Gadījumos, kad personai ar ierobežotu rīcībspēju nepieciešams nodibināt aizgādību un iecelt aizgādni, vai aizgādnis ieceļams promesošās vai pazudušās personas mantai, bāriņtiesa ir konstatējusi, ka rodas problēmas ar aizgādņa iecelšanu, īpaši gadījumos, kad nav tuvu radnieku, kas varētu uzņemties aizgādņa pienākumus. Par aizgādņa pienākumu pildīšanu atlīdzība nav paredzēta.

6. Mantisko interešu nodrošināšana un aizstāvība

Bāriņtiesu likuma 17.panta 1.punktā noteikts pienākumu aizstāvēt bērna vai aizgādībā esošās personas personiskās un mantiskās intereses un tiesības.

Bāriņtiesai bija nepieciešams pieņemt lēmumus par bērna un aizgādībā esošās personas mantisko interešu nodrošināšanu vai aizstāvību (piemēram, lēmumu par atļauju pieņemt vai atraidīt bērna vai aizgādībā esošās personas vārdā viņam piekritušo mantojumu, lēmumu par bērna vai aizgādībā esošai personai piederošās mantas atsavināšanu).

Katrā gadu tiek izprasītas atskaides no vecākiem par bērnu mantas saglabāšanu un vairošanu, izprasītas atskaides no aizgādņiem par aizgādībā esošās personas mantas saglabāšanu un vairošanu, pieprasīta informācija no kredītiestādēm, apsekoti īpašumi, lai pārliecinātos par to faktisko stāvokli.

2017.gadā bāriņtiesā pieņemti 88 lēmumi mantisko interešu nodrošināšanai.

2016.gadā bāriņtiesa pieņēmusi 96 lēmumus mantisko interešu nodrošināšanai, 2015.gadā - 93 lēmumus.

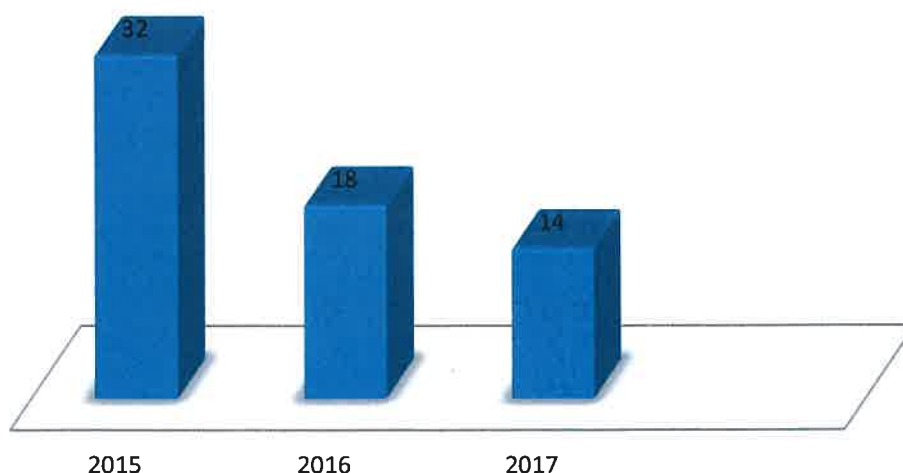
7. Vecāku aprūpē esoša bērna nodošana citas personas aprūpē

Bāriņtiesas redzeslokā nonāk ģimenes, kurās vecākiem, pastāvot noteiktiem apstākļiem, rodas nepieciešamība uz noteiktu laika periodu savu bērnu nodot citas personas aprūpē, respektīvi uzticēt tai bērna ikdienas aprūpi un uzraudzību, kā arī bērna interešu pārstāvību. Tie ir gadījumi, kad vecāki objektīvu iemeslu dēļ paši nevar īstenot bērna aprūpi un pārstāvību, visbiežāk, kad bērnu vecāki dodas strādāt uz ārvalstīm.

Kārtību, kā vecāku aprūpē esošu bērnu var nodot citas personas aprūpē Latvijā un ārvalstīs un kā ir jāveic bērna aprūpes uzraudzība, paredz Bērnu tiesību aizsardzības likuma tiesiskais regulējums. Proti, minētā likuma 45.¹ un 45.⁴ panta pirmā daļa nosaka, ka vecāki var nodot bērnu citas personas aprūpē Latvijā vai ārvalstīs uz laiku, kas ilgāks par trim mēnešiem, ja pirms nodošanas vecāku dzīvesvietas bāriņtiesa atzinusi, ka šāda nodošana atbilst bērna interesēm un attiecīgā persona spēs bērnu pienācīgi aprūpēt. Tāpat pirms bērna nodošanas citas personas aprūpē vecākam nepieciešams vērsties pie notāra, lai sastādītu pilnvaru, ar kuru tiek noteikts, kādā apjomā vecāki pilnvaro sava bērna intereses pārstāvēt citu personu.

Minētais tiesiskais regulējums ir piemērojams tikai tajos gadījumos, kad izvērtējot apstākļus, bāriņtiesa konstatē, ka vecāku vēlme nodot bērnu citas personas aprūpē ir pamatota.

Nodošana citas personas aprūpē

2017.gadā bāriņtiesa atzinusi, ka 14 bērnu - 6 zēnu un 8 meiteņu nodošana citas personas aprūpē Latvijā atbilst bērna interesēm un persona spēs bērnu pienācīgi aprūpēt.

2016.gadā bāriņtiesa atzinusi, ka 18 bērnu – 10 zēnu un 8 meiteņu - nodošana citas personas aprūpē Latvijā atbilst bērna interesēm un persona spēs bērnu pienācīgi aprūpēt.

Attiecīgi 2015.gadā bāriņtiesa atzinusi, ka 32 bērnu – 18 zēnu un 14 meiteņu - nodošana citas personas aprūpē Latvijā atbilst bērna interesēm un persona spēs bērnu pienācīgi aprūpēt.

8. Nepilngadīgu ārzemnieku bez pavadības pārstāvība un izmitināšana

Saskaņā ar Patvēruma likuma 6. panta piekto daļu, nepilngadīgo personu bez pavadības (kas vēlas saņemt bēgļa vai alternatīvo statusu Latvijā) personiskajās un mantiskajās attiecībās patvēruma procedūras laikā pārstāv bāriņtiesa vai tās iecelts aizbildnis, vai bērnu aprūpes iestādes vadītājs.

Saskaņā ar Patvēruma likuma 9. panta sesto daļu, nepilngadīgu personu bez pavadības izmitina patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā, ievieto bērnu aprūpes iestādē vai audžuģimenē. Lēmumu par nepilngadīgas personas bez pavadības izmitināšanu patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā, ievietošanu bērnu aprūpes iestādē vai audžuģimenē pieņem bāriņtiesa sadarbībā ar sociālo dienestu, noskaidrojot Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes viedokli. Nepilngadīga persona bez pavadības patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā vai bērnu aprūpes iestādē tiek izmitināta līdz brīdim, kad tai tiek nodrošināta piemērota aprūpe pie aizbildņa vai audžuģimenē vai tiek konstatēts, ka aizbildņa iecelšana vai ievietošana audžuģimenē konkrētajai nepilngadīgajai personai bez pavadības nav piemērota.

Saskaņā ar Imigrācijas likuma 50.⁸ panta otro daļu izraidīšanas procedūras laikā nepilngadīgu ārzemnieku, kurš ir bez vecāka vai viņa likumiskā pārstāvja pavadības, personiskajās un mantiskajās attiecībās pārstāv bāriņtiesa vai tās iecelts aizbildnis, vai bērnu aprūpes iestādes vadītājs.

Imigrācijas likuma 7.pants nosaka, ka nepilngadīgo ārzemnieku ieceļošanās un uzturēšanās kārtību, kuri ieceļo un uzturas Latvijas Republikā bez vecāku vai aizbildņu pavadības, nosaka Ministru kabinets.

Daugavpils pilsētas bāriņtiesa pārstāv bērnus bez pavadības, kamēr bērni atrodas Daugavpils pašvaldības administratīvās teritorijas ietvaros, atbilstoši Bāriņtiesu likuma 2. panta trešajai daļai. Tiklīdz mainās bērna atrašanās vieta uz citu pašvaldību (piem. Ropaži, kur atrodas centrs „Mucenieki”), bērna pārstāvības īstenošanas pienākumu pārņem attiecīgā bāriņtiesa.

Daugavpils pilsētas bāriņtiesa ir nodrošinājusi pārstāvību:

2017	Kopā 14 nepilngadīgi ārzemnieki un patvēruma meklētāji bez pavadības	2 bērni (saskaņā ar Imigrācijas likumu) 3 bērni pārvietoti uz Poliju (ģimenes atkal apvienošanas nolūkā)	9 bērni (gadījumos, kad lūgts patvērums) 8 bērni ar bāriņtiesas lēmumu ievietoti centrā „Mucenieki” un 2 bērni ar bāriņtiesas lēmumu ievietoti Daugavpils bērnu namā - patversmē „Priedīte”
------	--	---	--

9. Citu kategoriju lietas

Bāriņtiesu likums paredz bāriņtiesas kompetenci, aizstāvēt bērna vai aizgādībā esošās personas intereses, pieņemot lēmumus arī citu bāriņtiesas lietvedībā esošo kategoriju lietās, t.i.:

- 2017.gadā pieņemti 7 lēmumi par bērna uzvārda maiņu, 2016.gadā - 9 lēmumi, 2015.gadā - 7 lēmumi;
- 2017.gadā sniegti 23 atzinumi pēc tiesas pieprasījuma par bērna aizgādības tiesību noteikšanu un saskarsmes tiesības izmantošanas kārtību, 2016.gadā - 27 atzinumi, 2015.gadā – 22 atzinumi;
- 2017.gadā pieņemti 17 lēmumi par valsts sociālo pabalstu, apgādnieka zaudējuma pensijas un atbalsta ar celiakiju slimiem bērniem, kuriem nav noteikta invaliditāte, izmaksāšanu personai, kura faktiski audzina bērnu, vai izmaksāšanu pašam bērnam, ja viņš sasniedzis 15 gadu vecumu, 2016.gadā - 20 lēmumi, 2015.gadā – 20 lēmumi.

Daugavpils pilsētas bāriņtiesas priekšsēdētāja

I.Cauņa